

ҲАЁТ СИФАТИНИНГ АҲОЛИ ТУРМУШ ДАРАЖАСИ БИЛАН БОҒЛИҚЛИГИНИ АНИҚЛАШ

Исматов Шарофиддин Асадуллаевич

Термиз иқтисодиёт ва сервис университети

Аннотация. Мазкур мақолада ҳаёт сифати ва аҳоли турмуш даражаси ўртасидаги боғлиқликнинг назарий моҳияти ва таърифи очиқ берилган. Бир қатор адабий манбаларни таҳлил қилиш асосида муаллиф аҳолининг "даражаси" ва "ҳаёт сифати" тоифалари ўртасидаги боғлиқликни аниқлади, шунингдек, ҳаёт сифатини шакллантиришнинг назарий ва услубий асосларини кўриб чиқди. Бундан ташқари, муаллиф ҳаёт даражаси ва сифатини баҳолаш учун кўрсаткичлар тизимини тақдим этади.

Калит сўзлар: Турмуш даражаси, ҳаёт сифати, фаровонлик, аҳоли даромадлари, қашшоқлик, товарлар нархлари даражаси, солиқ, ижтимоий нафақалар, ижтимоий эҳтиёжлар, ижтимоий тенгсизлик, сиёсий барқарорлик, хавфсизлик даражаси, бандлик, гендер тенглиги.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ СВЯЗИ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ С УРОВНЕМ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ

Исматов Шарофиддин Асадуллаевич

Термезский университет экономики и сервиса

Аннотация. В данной статье раскрывается теоретическая сущность и определение взаимосвязи между качеством жизни и уровнем жизни населения. На основе анализа ряда литературных источников автор определил взаимосвязь между категориями "уровень" и "качество жизни" населения, а также рассмотрел теоретические и методологические основы формирования качества жизни. Кроме того, автор приводит систему показателей для оценки уровня и качества жизни.

Ключевые слова: Уровень жизни, качество жизни, благосостояние, доходы населения, бедность, уровень цен на сырьевые товары, налоги, социальные льготы, социальные потребности, социальное неравенство, политическая стабильность, уровень безопасности, занятость, гендерное равенство.

DETERMINATION OF THE RELATIONSHIP OF THE QUALITY OF LIFE WITH THE LIVING STANDARD OF THE POPULATION

Annotatsiya: The article reveals the theoretical essence and determination of the relationship of the quality of life with the standard of living of the population. Based on an analysis of a number of literature, the author determined the relationship between the categories “level” and “quality of life” of the population, and examined the theoretic al and methodological foundations of the formation of quality of life. In addition, the author provides a system of indicators for assessing the level and quality of life.

Key words: Standard of living, quality of life, well-being, income of the population, poverty, commodity price level, taxes, social benefits, social needs, social inequality, political stability, level of security, employment, gender equality.

Кириш

Ҳаёт сифатини ўрганиш билан боғлиқ муаммолар, асосан, сифат усулларининг феноменологик методологияси - сифат социологияси методологияси эгаллай бошлаган позициялар туфайли фаолроқ ривожлана бошлади. Шу сабабли, ҳаёт сифати ҳақидаги мунозаралар бир вақтнинг ўзида ижобий социологияга реакция эди. Иккинчисининг асосий постулатларидан бири ҳақиқий илмий билим ҳар қандай ҳодисанинг тадқиқот натижаларини тақдим этишнинг миқдорий шакли билан боғлиқ деган ғоядир. Ҳақиқатан ҳам маълум бўлган нарса, уни миқдорий жиҳатдан аниқлаш мумкинми ёки ҳисоблаш мумкинми. Шунини ҳам таъкидлаш керакки, "ҳаёт сифати" тушунчасининг социологик амалиётда кенг қўлланилиши инсон ҳуқуқлари ҳаракати позицияларининг мустаҳкамланиши ва тегишли халқаро ва миллий институтларнинг мустаҳкамланиши билан боғлиқ эди. Дунё тажрибаси ва амалиёти шунини кўрсатмоқдаки, айнан инсон капиталига инвестиция йўналтиришни устувор вазифа сифатида танлаган мамлакатлар юксак тараққиётга эришмоқда. Чунончи, ривожланган мамлакатларда таълимнинг тўлиқ циклига инвестиция киритишга, яъни, бола 3 ёшдан 22 ёшгача бўлган даврда унинг тарбиясига сармоя сарфлашга катта эътибор берилади.

Адабиётлар шарҳи

Бу борада дунё олимлари ва мутахассислари томоноидан олиб борилган илмий тадқиқот ишларида бартафсил баён этилган. Жумладан,

Профессор Айвазян С.А. (2002). Ўзининг тадқиқот ишларида Россия Федерациясининг таъсис субъектлари аҳолисининг ҳаёт сифатининг синтетик тоифаларини таҳлил қилиш: уларнинг ўлчовлари, динамикаси, асосий тенденцияларини яхшилашга эътибор қаратишни таклиф қилди.

Шунингдек тадқиқотчи Чуличков Е.А. (2009). Аҳолининг «турмуш даражаси» ва сифати иш ҳақи даражаси билан бевосита боғлиқ бўлиб, бошқа омиллардан устунликка эгаллигини таъкидлайди.

Тадқиқотчи Sarqulova, A.T. (2007). Инсон ҳаёт сифатини яхшилашда инсон капиталидан самарали фойдаланиш бўйича таклифлар берди.

Доцент Кузмина Е.В. (2013). Ижтимоий-иқтисодий муносабатлар тизимида «турмуш даражаси» тушунчасининг хусусиятлари ва уларни яхшилашда давлат томонидан берилган имтиёзлар ва яратилган шарт-шароитлар аҳолининг турмуш тарзини яхшилашга кўпроқ таъсир кўрсатади.

Т.Шульцнинг фикрига кўра, Замонавий корхоналар ноёб билимларни эгаллаш ва улардан фойдаланиш, кадрларни доимий ўқитиш, яъни интеллектуал мулкдан фойдаланиш орқали рақобатбардош устунликларни қўлга киритади ва қўллаб-қувватлайди.

Бизнинг фикримизча, "Турмуш даражаси" ва ҳаёт сифатини аниқлашда инсоннинг интеллектуал қобилиятидан ташқари сифат ва миқдорий кўрсаткичлар тизими билан белгиланади.

Таҳлил ва натижалар муҳокамаси.

Янги технологик асос ва постиндустриал жамиятни шакллантириш жараёнида ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи омили илғор технологиялар эмас, балки юқори даражада ривожланган, ташаббускор ва рақобатбардош ишчи кучи ҳисобланади

"Турмуш даражаси" тушунчаси сифат ва миқдорий кўрсаткичлар тизими билан белгиланади, хусусан: озиқ-овқат, товарлар ва хизматларни истеъмол қилиш таркиби ва даражаси; аҳоли жон бошига даромад; асосий товарлар нархларининг даражаси ва динамикаси; солиқ ва ижтимоий нафақалар миқдори; озиқ-овқат маҳсулотларининг улуши. қашшоқлик чегараси остидаги аҳоли ва бошқалар. Миқдорий даража параметрлари статистик маълумотлар асосида ҳисобланган мутлақ ва нисбий кийматларда акс этади. Ҳам иқтисодий категория, ҳам ижтимоий стандарт, турмуш даражаси инсоннинг ижтимоий ва жисмоний эҳтиёжларини қондириш даражасини тавсифлайди ва қулай яшаш учун зарур бўлган моддий ресурсларнинг мавжудлигини акс эттиради. Шундай қилиб, "турмуш даражаси" тушунчаси, биринчи навбатда, аҳоли фаровонлигини, умуман жамият ва хусусан шахснинг фаровонлигини акс эттиради. Шу билан бирга, тадқиқотчиларнинг фикрига кўра, аҳоли турмуш даражасининг қуйидаги даражаларини ажратиш мумкин [4]:

- фаровонлик, бу ҳар томонлама шахсий ривожланиш учун имконият яратадиган барча бир қатор афзалликлардан бепул фойдаланишни назарда тутаяди;

- шахснинг жисмоний ва интеллектуал кучини тиклаш имкониятини таъминлайдиган илмий асосланган стандартларга мувофиқ оқилона истеъмол мавжудлигини ҳисобга олган ҳолда нормал даража;

- товарларни истеъмол қилиш даражаси меҳнатни такрор ишлаб чиқаришнинг минимал чегараси сифатида самарадорликни сақлашни таъминлайдиган қашшоқлик;

- қашшоқлик, бунда одам биологик мезонларга мувофиқ қабул қилинадиган, инсоннинг ҳаётийлигини сақлаб қолишга имкон берадиган минимал имтиёзлар тўпламини истеъмол қилади.[5]

Ижтимоий жараёнларнинг ривожланиш йўналишини акс эттирувчи илмий асосланган кўрсатмалар сифатида турмуш даражасини ижтимоий стандартлар сифатида баҳолашга имкон берадиган энг муҳим параметр.

Шу билан бирга, моддий базани, ижтимоий соҳаларни, аҳолининг даромадлари ва харажатларини ривожлантириш, моддий неъматларни истеъмол қилиш ва хизматлар учун тўловлар, яшаш шароитлари, ижтимоий таъминот ва хизматлар ва бошқалар.

Классик талқинда "турмуш даражаси" тоифаси аҳоли даромадлари даражаси, қашшоқлик ва ижтимоий тенгсизлик - яъни моддий эҳтиёжларни қондиришни тавсифловчи тоифалар нуқтаи назаридан талқин этилади. [7]

Шуни таъкидлаш керакки, ҳаёт сифатини баҳолашга комплекс ёндашувлар тобора ривожланиб бормоқда, улар доирасида ҳаёт сифатининг объектив параметрлари ва уларни субъектив идрок этишга боғлиқдир. Масалан, "Economist Intelligence" бўлими ходимлари яшаш шароитлари ва иқтисодий ривожланишнинг объектив омилларидан қониқишни тавсифловчи социологик сўровлар натижалари тўплами асосида ишлаб чиқилган аҳолининг ҳаёт сифати индексидан фойдаланишни таклиф қилмоқдалар, шу жумладан қуйидаги параметрлар: соғлиқ, оилавий ҳаёт сифати, ижтимоий-сиёсий жараёнларда иштирок этиш, моддий соҳада фаровонлик, сиёсий барқарорлик, хавфсизлик даражаси, қулай иқлим шароити, бандлик ва унинг шакллари, сиёсий ва фуқаролик эркинликлари, гендер тенглиги. Агар турмуш даражаси жамият аъзоларининг товарларга бўлган эҳтиёжларини рўёбга чиқаришни тавсифловчи бўлса, унда ҳаёт сифати - бу ўзига хос шахсий психологик ҳолатга эришиш билан эҳтиёжларни қондириш даражаси, уни адекват баҳоламасдан ҳукм қилиш мумкин эмас. Бундай ҳолда, "ҳаёт сифати" тушунчалари ўртасидаги фарқларни "иш сифати", "иш ҳаёти сифати" тушунчаларидан кўриш керак.

В. А. Ядов таъкидлаганидек, ишчи кучининг сифати-бу ходимнинг мураккаблиги ва ходимнинг ишлаб чиқариш сифати ва муддатлари учун жавобгарлигини ҳисобга олган ҳолда муайян меҳнат функцияларини бажариш учун касбий маҳорати ва малакаси даражасидир. Ишчи кучининг сифати унинг

табий хусусиятлари (жинси, ёши, жисмоний кучи ва бошқалар) билан белгиланади.) ва ижтимоий-маданий нормалар. Меҳнат сифати-бу ходимнинг талабларга мувофиқ муайян вазифани бажариш қобилияти ва истаги туфайли меҳнат фаолияти жараёнининг хусусиятлари тўпламидир. Меҳнат сифати кўрсаткичлари-бу меҳнат жараёни ва унинг натижаларининг сифат ва миқдорий хусусиятлари. Ишнинг сифати мураккаблик ва меҳнат шароитларига, ходимнинг малакаси ва меҳнатга бўлган муносабатига боғлиқ [8, п. 103].

Меҳнат ҳаётининг сифати-бу жамият, корхона, шахснинг меҳнат салоҳиятини самарали амалга ошириш даражасини белгилайдиган шартлар тўплами. Меҳнат ҳаётининг сифати ҳаёт сифатининг умумий тоифаси ва фуқароларнинг шахсий ривожланиши имкониятларининг ажралмас қисмидир. Иш ҳаётининг сифатини баҳолашда учта ёндашув мавжуд. Биринчиси ислохотлар ва ижтимоий сиёсат натижаларини баҳолайди ва биринчи навбатда муносиб турмуш даражасини таъминлашга қаратилган. Иккинчи мақсад-жамиятнинг иқтисодий, ижтимоий, сиёсий ва маданий ҳолатини объектив аниқлаш. Учинчиси, биринчи навбатда иш жойидаги иш ҳаётининг сифатини баҳолаш. Ушбу услубий ёндашувнинг мақсади меҳнатни беғоналаштириш жараёнига тўсқинлик қиладиган шароитларни яратишдир. Меҳнат ҳаёти сифати тушунчаси лавозимга асосланади: асосий мотиватор иш ҳақи эмас, мартаба эмас, балки меҳнат жараёнидаги ютуқлардан қониқиш бўлиши керак. Ҳаёт сифати тушунчаси инсон ва ижтимоий гуруҳларнинг жисмоний, психологик ва ижтимоий фаровонлигини белгилайдиган шартлар тўплами сифатида шакллантирилади. Бундай шароитларга нафақат объектив ҳолатлар (озиқ-овқат, уй - жой, бандлик, таълим), балки фаровонликнинг субъектив баҳоси-ўз ҳаётидан, шу жумладан ишдан қониқиш ҳам киради. Ҳаёт сифати ва турмуш даражаси ўртасидаги боғлиқлик ҳақида гапирганда, шуни ёдда тутиш керакки, иккинчиси унинг турли жиҳатларини акс эттирувчи миқдорий ва сифат кўрсаткичлари тизими - аҳоли жон бошига истеъмол қилинадиган моддий товарлар ва хизматларнинг умумий миқдори билан ифодаланади; озиқ-овқат ва нодавлат истеъмол даражаси, озиқ-овқат маҳсулотлари, шунингдек хизматлар; аҳолининг реал даромадлари; иш ҳақи; давомийлиги иш ва бўш вақт; уй-жой шароитлари; таълим, соғлиқни сақлаш, маданият ва бошқалар ривожланиш даражаси кўрсаткичлари.

Умуман олганда, аҳоли турмуш даражаси кўрсаткичларини қуйидаги гуруҳларга бўлиш мумкин:

- асосий харажатлар: миллий даромад, ялпи ички маҳсулот ва унинг ижтимоий эҳтиёжларга ажратилган улуши, моддий товарлар ва хизматларни истеъмол қилиш ҳажми, аҳолининг реал даромадлари, иш ҳақи, пенсиялар,

истеъмол товарлари чакана нархлари даражаси ва пулик хизматлар тарифлари, аҳолининг жамғармалари ва бошқалар.;

- натура шаклида: индивидуал моддий товарлар ва хизматларни истеъмол қилиш кўрсаткичлари, аҳолини узоқ муддатли фойдаланишнинг маданий, маиший ва иқтисодий мақсадлари билан таъминлаш.;

- ноишлаб чиқариш ижтимоий тармоқларини ривожлантириш тавсифловчи;

- вақтинчалик шаклда ифодаланган: иш куни ва иш ҳафтасининг давомийлиги, ишламайдиган ва бўш вақтнинг давомийлиги ва ишлатилиши ва бошқалар.;

- ижтимоий-демографик: туғилиш даражаси, ўлим, аҳолининг ўсиши, ўртача ва ўртача умр кўриш;

- давлатнинг хусусиятлари ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш;

- ижтимоий таъминот даражасини тавсифлайди

Жамиятнинг табақаланиши ижтимоий ривожланишнинг барча босқичларида яшаш шароитлари мажмуаси бўйича Марказий минтақалардан сезиларли даражада орқада қолган Сибир минтақаларида айниқса кескин муаммо бўлиб чиқди.

Тадқиқотнинг ҳар томонлама моҳияти монографиялар, аҳоли турмуш даражаси бўйича илмий-амалий конференциялар материаллари, жамоатчилик билан алоқалар соҳасидаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, давлат статистикаси, интернет ресурсларидан фойдаланиш орқали ҳам таъминланди.

Иқтисодиётнинг институционал жиҳатлари жамиятнинг соф иқтисодий томонларини ижтимоий жиҳатлардан ажратиб турадиган чегарани хиралаштиради. Фаол изланишлар бошланди ва ҳаёт сифати концепциясини чуқурлаштириш асосида фаровонликнинг ажралмас кўрсаткичларини ишлаб чиқишга уринишлар қилинмоқда.

Замонавий шароитда ижтимоий сиёсат самарадорлигини баҳолашга имкон берадиган ажралмас кўрсаткич сифатида "ҳаёт сифати" тоифасидан фойдаланиш истаги кучаймоқда.

"Турмуш даражаси" ва "ҳаёт сифати" тушунчаларини концептуал ривожлантириш соҳасидаги энг замонавий ва қизиқарли ишлар қаторида, шунингдек, даража ва сифатнинг интеграл ва умумлаштирувчи кўрсаткичлари тизимини ишлаб чиқиш нуктаи назаридан аҳоли ҳаёти, бизнинг фикримизча, олимларининг иши Ю.В. Красковс, И.В. Яковлева, аҳолининг ҳаёт сифатини баҳолаш ва баҳолаш муаммоларини таҳлил қилди [3].

Аҳолининг турмуш даражаси ва сифати ўртасидаги боғлиқликни чуқур ўрганиш маҳаллий илмий адабиётларда "ҳаёт сифати" тушунчасини ривожлантиришнинг тўртта асосий босқичини аниқлашга имкон беради:

1. Антагонизм (1960-йиллар боши-1970-йиллар боши).
2. Танқид ва мафкуравий қарама-қаршилик (1970-йилларнинг охири-1980-йилларнинг бошлари).
3. Микдорий баҳолашни ривожлантириш (1990-йилларнинг бошлари).
4. Концептуал ривожланиш (1990-йилларнинг иккинчи ярмидан ҳозирги кунгача).

Шундай қилиб, ҳозирги вақтда ҳаёт сифати муаммолари билан боғлиқ рус илмий мунозараси асосан турли хил таркибий даражаларда амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий дизайн самарадорлигини баҳолашнинг микдорий мезонини излашга қисқартирилганлигини айтиш мумкин.

Бунинг учун аҳоли ҳаёт сифатининг ажралмас кўрсаткичини ҳисоблаш учун иқтисодий, ижтимоий, маданий ва бошқа трансформацион жараёнларни ўз ичига олган тизимли ўзгаришларни ҳисобга олиш керак. Бир ижтимоий тизимдан алтернативага ўтиш муқаррар равишда фундаминтал, маълум маънода институционал ўзгаришлар билан боғлиқ [4].

Ижтимоий ўзгариш натижалари ўнинчи халқаро симпозиумда "Россия қаерга кетмоқда?", мунтазам равишда ижтимоий Фанлар бўйича Фанлараро академик Марказ (Interceptor) ва Москва ижтимоий-иқтисодий Фанлар Олий мактаби томонидан ўтказилади. Биринчи ва иккинчи симпозиумлар 1993 ва 1994 йил декабрда, учинчиси 1996 йил январда бўлиб ўтди. Кейинчалик, симпозиум ҳар йили январ ойининг учинчи ҳафтасида ўз вақтида ўтказилади.

Ушбу симпозиумнинг асосий мақсади сўнгги ўн йилликнинг умумий семантик натижасини умумлаштириш, Россия томонидан содир этилган "ўтиш даври" нинг асосий йўналишларини аниқлаш, Россия жамиятини ўзгартиришнинг энг асосий, сифатли натижаларини умумлаштириш, Россия келажаги учун вариантларни аниқлашдир [5].

Симпозиум йиғилишларида муҳокама қилинган масалалар: - Россияда қандай институционал тизим шаклланган; - жамиятнинг ижтимоий тузилиши қандай ўзгарган; - Россиянинг инсоний (маданий, иқтисодий, динамик) салоҳияти ошдими ёки тўғрироғи пасайдими?

Аҳолининг ҳаёт сифатини ўзгартириш муаммоларини муҳокама қилишда Б. М. Генкиннинг "мета-иқтисодиётга кириш ва иқтисодий фанлар асослари" асари катта ҳисса қўшди, унда "ҳаёт сифати" инсон эҳтиёжларини қондириш даражаси билан тавсифланади. аниқланган тегишли нормалар, урф-одатлар ва анъаналарга мувофиқ, шунингдек шахсий даъволар даражасига нисбатан [9-10].

Ушбу талқин билан аҳолининг ҳаёт сифатини ўрганишнинг социологик усулларининг роли ошади. В. М. Генкиннинг таъкидлашича, ҳар қандай объект ёки жараённинг сифати фақат нормалар, стандартлар, қоидалар, анъаналар, урф-одатлар билан белгиланадиган маълум бир стандартга нисбатан ўрнатилиши

мумкин. Бизнинг фикримизча, бу талқин субъектив фаровонлик тушунчасига энг яқин бўлиб, у иқтисодиётдан ташқарига чиқади ва шунинг учун "хаёт сифати" тоифасининг ижтимоий йўналиши мустаҳкамланади.

"Хаёт сифати" тушунчаси одамлар ҳаётининг сифат томонини тавсифлашга мўлжалланган.

Бундан ташқари, ҳаёт сифати нафақат объектив яшаш шароитлари, балки одамларнинг яшаш шароитларига бўлган қадрият муносабати, субъектив идроки билан ҳам тавсифланади. Шундай қилиб, глобал жараёнлар таъсири остида "хаёт сифати" тоифаси рус илмий адабиётида унчалик аниқ бўлмаган бўлсада, тобора кўпроқ жой эгаллай бошлайди. Ушбу концепция ҳали ҳам ноаниқ ва аниқ бўлиб қолмоқда ва бир-бирига тўғри келмайдиган кўп жиҳатдан қўлланилади, улар билан маълум бир тадқиқотчи ёрдамида ҳал қилинган мақсад ва вазифаларга қараб юкланади.

"Хаёт сифати" категориясининг моҳияти ва мазмунини назарий ва услубий таҳлил қилиш замонавий рус нутқида ушбу тушунчадан фойдаланадиган бир нечта асосий, энг кўп ишлатиладиган маъноларни аниқлашга имкон берди:

- умуман олганда аҳоли ва ижтимоий сиёсат уларнинг хатти-ҳаракатларида бошқариладиган умумэтироф этилган фактик стандартларнинг умумий белгиси сифатида;

- ҳақиқий ижтимоий сиёсатни танқид қилиш учун ишлатиладиган маълум юқори стандартларга, стандартларга йўналтирилган белги сифатида. Бундай ҳолда, қоида тариқасида, мўлжалланган намуналар ва стандартларни ташкил этувчи кўрсаткичларнинг ўзига хос таркиби ва параметрлари ҳақида гапириш одатий ҳол эмас. Фақат жамоат ҳаётининг муҳим соҳалари, масалан, соғлиқни сақлаш, даромадларнинг тенг тақсимланмаганлиги, истеъмол даражасидаги асосиз тенгсизлик, экологик ва жиноий вазият ва бошқалар.;

- статистик ва идеал намуналардан аҳолининг реал ҳаётидаги оғишларнинг умумий векторини (ижобий ва салбий) белгилаш сифатида. Ушбу тоифадаги ушбу семантик юк аввалгиси билан чамбарчас боғлиқ. Уларнинг фарқи шундаки, бу ҳолда ҳаётнинг ҳақиқий сифатига дастлаб берилган салбий баҳо кўрсатилмайди. Категория ҳақиқатни Сонтинуумнинг экстремал ҳолатлари орасидаги "ҳақиқий" ўрнини намойиш этиш орқали баҳолаш учун мўлжалланган восита сифатида ишлатилади: қониқарсиз (паст сифатли) ҳолат-қониқарли (сифат-идеал, стандартга ўтиш) ҳолат;

- аҳоли ва унинг алоҳида қатламлари ва гуруҳлари ҳаётидаги муаммоли жойларни аниқлаш учун кўрсаткичлар (мезонлар) функцияларини бажарадиган намуналар, стандартлар, стандартлар тўплами сифатида;

- инсоннинг ажралмас хусусияти сифатида.

Ҳаёт сифати одамларнинг эҳтиёжлари ва манфаатларининг бутун мажмуасини кондириниш даражаси ва тўлиқлигини ҳар томонлама тавсифлаш учун мўлжалланган асосий ажралмас кўрсаткич сифатида қаралади. Шу муносабат билан субъектив хусусиятларни битта интеграл кўрсаткичда таққослаш муаммосини ҳал қилиш керак.

Хулоса

Замонавий дунёда юқори технологияларни ихтиро қилиш, ишлаб чиқаришга жорий этиш ва уларни янада мукамаллаштириб бориш, иқтисодий ҳаётнинг барча соҳаларида инновацион янги турдаги маҳсулотлар ва технологияларни жорий этиш юқори салоҳиятга эга кадрларни талаб қилади. Ишлаб чиқариш унумдорлигига тезкорлик билан эриша оладиган ижодий фикрловчи кадрларни жалб қилиш муваффақиятга эришишнинг асосий омилдир. Шунинг учун ҳам инсон капиталига инвестицияларни йўналтириш жисмоний ва маънавий соғлом, баркамол авлодни тарбиялаш ҳамда аҳоли фаровонлигини оширишнинг муҳим шарти сифатида қаралмоқда. Ҳаёт сифати нафақат объектив яшаш шароитлари, балки одамларнинг яшаш шароитларига бўлган қадрият муносабати, субъектив идроки билан ҳам тавсифланади.

Адабиётлар/Литература/Reference

1. Айвазян С.А. (2002). Анализ синтетических категорий качества жизни населения субъектов Российской Федерации: их измерение, динамика, основные тенденции (по данным статистики за 1997-1999 гг.). Уровень жизни населения регионов России, № 11, с.7.
2. Чуличков Е.А. (2009). Уровень и качество жизни населения. Челябинская гуманитарная, № 7, с. 69.
3. Саркулова, А.Т. (2007). Качество жизни: теоретический и социологический анализ основных категорий. Вестник Поволжской академии государственной службы, № 13, с.151.
4. Андреева О.Н. (2012). Уровень и качество жизни: содержание понятий и их составляющих.
5. Кузьмина Е.В. (2013). Особенности понятия «уровень жизни» в системе социально-экономических отношений. Идеи и идеалы, № 2, с.61.
6. Куликов Л.М. (2012). Экономическая теория. (С.215). М.: ТК Велбы, Проспект.
7. (2015). Рейтинг регионов РФ по качеству жизни. (С.21). Москва: РИА Рейтинг.
8. Захарова Е.Н., Келиматова Р.Ю. (2017). Основные характеристики концепции уровня жизни. Новая наука: опыт, традиции, инновации. Международное научное периодическое издание по итогам Международной научно-практической конференции: в 3-х частях., С. 98-100.

9. Сукиева М.М. (2017). Модернизация социальной сферы региона (на примере Республики Ингушетия). Региональная экономика и управление, № 1-3, с. 493.
10. Севрюков А. (2012). Государственно-частное партнерство как эффективный механизм решения жилищной проблемы. Финансы и кредит, № 25, с.37.
11. Хакимов З.И. Аҳоли томорқаларини молиявий қўллаб-қувватлашнинг табиий ресурс тежамкорлиги асосида ташкил этиш имкониятлари // «Бизнесэксперт» журнал, 2022, 11-12-сон. – Б. 109-113.

Internet ma'lumotlari

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali
2. www.lex.uz- O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi